

2019

Jeugdspecialist in de wijk Amsterdam

Spirit, Altra, Opvoedpoli, de Bascule,
OKT, JBRA, Cordaan, MOC
Kabouterhuis

Voorstel *Jeugdspecialist in de wijk*

Juni 2019

Spirit, Altra, de Bascule, Opvoedpoli, Cordaan, OKT, JBRA, MOC Kabouterhuis

Samenvatting: *Jeugdspecialist in de wijk* (om te beginnen in Amsterdam Noord)

We schetsen een nieuwe werkwijze voor de specialistische jeugdhulp in de wijk, passend bij de transformatie opgave. De maatschappelijke doelstelling is dat kinderen in de eigen omgeving, zoveel als mogelijk in het eigen netwerk veilig kunnen opgroeien met passende en samenhangende zorg nabij. Dat betekent dat alle (jeugd)hulp lokaal, en in verbinding met de informele en formele netwerken in de wijk wordt uitgevoerd. De hulp komt naar het kind, in plaats van dat het kind naar de hulp gaat. We werken in en met het collectief en de hulpbronnen die iedere wijk biedt. Oplossingen voor de jeugd komen ook van buiten het jeugddomein.

Om dat te bereiken vormen we een nieuwe, en wezenlijk andere, werkwijze, door de specialistische jeugdhulpaanbieders, om te beginnen in Amsterdam Noord, met als leidend principe *'geen kind de wijk uit'*. We werken zonder wachtlijsten of indicaties en in nauwe samenhang met andere voorzieningen in de wijk (zoals OKT, verbondsteams/ buurtteams sociaal, huisartsen, Samen Doen, VT en andere verwijzers, en ook onderwijs, volwassenenzorg, welzijn, politie, woningbouw, etcetera). Er wordt in en vanuit het 'gewone leven' gewerkt. De partners in de wijk staan met elkaar, ieder met een eigen taak en verantwoordelijkheid, aan de lat om de gezinnen in de wijk, indien nodig, de zorg te bieden die ze nodig hebben. Dit voorstel geldt als 'prototype' waar ook andere partijen dan de huidige ontwikkelaars onder voorwaarden op in kunnen stappen. Het vraagt om een passende financiering. We denken daarbij aan een wijkbudget en fte financiering. Voor 2020 moet dat uit het huidige budget komen. Hoe de nieuwe werkwijze er in de praktijk uit zal komen te zien, wordt vormgegeven in een proces van samen leren en ontdekken en zal in de loop van het proces dus kunnen wijzigen. We werken samen met de gemeente en andere sleutelpartners aan de uitwerking, waarbij de aansluiting en afstemming met de ontwikkeling van de nieuwe opdracht voor OKT en buurtteams sociaal, bijzondere aandacht zullen krijgen. We willen werken vanuit gedeelde uitgangspunten in de wijk.

Inleiding

In Amsterdam hebben een aantal jeugdzorgaanbieders gezamenlijk een inhoudelijk uitgewerkte visie op de transformatie geformuleerd, met als doelstelling *daadwerkelijk eerder passende ondersteuning nabij, voor kwetsbare kinderen en gezinnen, binnen de financiële bandbreedte* die de gemeente daarvoor beschikbaar heeft. De visie en uitgangspunten beperken zich niet tot de specialistische jeugdhulp, maar gelden in onze ogen voor alle werkers in de wijk. We hebben de nieuwe werkwijze voor de specialistische jeugdhulp daarom in nauwe samenspraak met het OKT en JBRA geformuleerd, aansluitend bij de ontwikkelingen mbt de buurtteams sociaal. De uitgangspunten die door de gemeente zijn geformuleerd voor

de buurtteams sociaal en de Ouder- en kindteams¹ worden integraal overgenomen door de *jeugdspecialist in de wijk*.

We zullen tijd en ruimte maken om dat eigen maken en delen van de visie ook met de professionals die gaan werken in het team van *jeugdspecialist in Noord*, te doen. Dat is een circulair proces waarbij de visie scherper en concreter zal worden.

Het nu gepresenteerde plan vormt de invulling van de transformatieplannen voor het OZJ, mbt actielijn 1, het wijkgericht werken.

We geloven in een formule die uitgaat van de wijk, met haar inwoners - waaronder gezinnen die ondersteuning behoeven - én de hulpbronnen in de wijk, die aangesproken kunnen worden. Het creëren van een kansrijke en veilige omgeving waarin kinderen en jongeren kunnen floreren, heeft immers de meeste kans van slagen heeft als je nabij bent en in samenhang optrekt met elkaar. Dat betekent dat alle (jeugd)hulp lokaal, en in verbinding met de informele en formele netwerken in de wijk wordt uitgevoerd. De hulp komt naar het kind, in plaats van dat het kind naar de hulp gaat. Daarbij wordt breed gekeken en gehandeld, oplossingen voor de jeugd, komen vaak ook van buiten het jeugddomein. We willen dat er een proces van 'zich nestelen' ontstaat, waarbij de werkers in de wijk zich in de 'haarvaten' van de wijk begeven, zodat vragen of problemen eerder worden gesignaleerd, in de wijk worden opgepakt, en er meer en beter vanuit het collectief kan worden gewerkt. Dat kan betekenen: een bundeling van krachten van professionals, maar het kan ook betekenen: door in de wijk aanwezig te zijn en te weten wat zich daar afspeelt, gebruik kunnen maken van wat, of wie daar al is, in plaats van nieuwe (dure) hulp in te vliegen. Er wordt meer gebruik gemaakt van de dingen uit het 'gewone leven' waardoor de toevoeging van de ondersteuning door de *jeugdspecialist* echt alleen het noodzakelijke is. De huidige situatie, waarin het kan voorkomen dat acht verschillende hulpverleners op één dag naar dezelfde portiek fietsen om hulp te verlenen aan de gezinnen die daar wonen, kan dan niet meer voorkomen.

We geloven in een procesmatige aanpak, waarbij je met elkaar de visie doorleeft en uitwerkt, waarbij die zich als de cirkels in het water, steeds meer verbreed en verdiept. Om daadwerkelijk tot verandering te komen, is er meer nodig dan een visie op papier met een goed projectplan. Werkelijk verandering bewerkstelligen vraagt contact, echte verbinding, en veel uitwisseling, op alle niveau's en met alle betrokkenen. We realiseren ons bovendien dat er geen quick fixes zijn. Transformeren betekent het eigen maken van andere waarden, andere doelstellingen en daaruit voortkomend, anders handelen. Dat kost tijd, én moeite. We weten ook dat niet alles zich op voorhand laat bepalen, maar in het proces zelf zijn vorm zal moeten krijgen. Dit proces gaan we daarom met elkaar aan. We zijn als bestuurders gestart en werken nu aan de verbreding en verdieping binnen en buiten de nu betrokken organisaties.

Voor professionals zal de nieuwe manier van werken een grote omslag vormen, en dat vraagt ook om passende ondersteuning. Het is niet een simpele nieuwe methode die we voor ogen hebben, maar zoals gezegd een werkelijke verandering waarbij je stug, duurzaam, vasthoudend betrokken blijft in het 'gewone' leven in de wijk. Om het plat te zeggen; werken

¹ Zoals geformuleerd in *hoofdlijnenbesluit wijkteams van morgen, 3 juli 2019*: 1. Naam en werkwijze van de gebiedsgerichte teams zijn op hoofdlijnen gelijk; 2. de werkers werken – als specialist- generalistisch naar buiten en specialistisch naar binnen; 3. Specialistische diensten, zoals de gebiedsgerichte specialistische jeugdhulp, werken ook gebiedsgericht; 4. We leveren een bijdrage aan duurzame netwerkontwikkeling

met je poten in de klei, in plaats van in een klinische omgeving. Dat vraagt kennis, kunde, en ook lef, creativiteit en souplesse van de professionals en hun organisaties. Want zoals het gewone leven zich niet laat voorspellen, maar zich voltrekt met vallen en opstaan en onverwachte wendingen, zo zal ook de hulp (en in de parallel, de ondersteuning van professionals) op maat en bijpassend vormgegeven moeten worden. Deze nieuwe werkwijze vraagt daarom om de ontwikkeling van nieuwe vaardigheden van professionals en hun organisaties.

We willen dus duurzaam, met elkaar, werken aan een échte verandering. We zijn dit proces begonnen met een beperkte groep, omdat je nou eenmaal ergens moet beginnen, maar willen dit nadrukkelijk in samenhang met onze professionals, en andere sleutelpartners in de wijk vormgeven. Hoeveel dat er kunnen zijn, om het proces levend en werkbaar te houden, zal ook in de praktijk moeten blijken. Dit voorstel mag daarom wat ons betreft worden opgevat als een 'prototype', dat werkenderwijs wordt bijgesteld op basis van nieuwe inzichten en ervaringen. Dat het dus nog niet tot in detail is uitgewerkt, is een bewuste keuze geweest.

Met dit document introduceren we onze zienswijze. We schetsen ten eerste de missie en uitgangspunten die wat ons betreft leidend zijn in het jeugddomein, dat is zoals gezegd een bevestiging van de transformatiegedachten; vervolgens lichten we kort de achtergrondgedachten toe die tot deze vorm van het voorstel hebben geleid; als derde presenteren we een vertaling van deze opdracht: hoe ziet dat er dan concreet uit? Punt vier betreft de essentiële randvoorwaarden en bij punt vijf beschrijven onze eerste gedachten die horen bij het proces dat gaat starten. Dat gaat over de concrete invulling van het team van jeugdspecialisten, over passend opdrachtgeverschap daarbij, over interne veranderingen in organisaties en over de aansluiting met andere partners in de wijk.

1. Missie, doelstelling en uitgangspunten

Veilig en kansrijk opgroeien in je eigen omgeving met passende zorg nabij.

'Geen kind de wijk uit'.

1. We streven naar een inclusieve samenleving en willen dat daarbinnen alle kinderen veilig en gezond kunnen opgroeien, en gelijke kansen hebben om zich op basis van de eigen talenten en ambities te ontwikkelen. We omarmen de diversiteit. Een inclusieve samenleving vraagt ook om inkluderende professionals en organisaties, die op maat en in de buurt samen werken aan het veiligstellen van ontwikkelkansen van kinderen en jongeren.
2. We streven naar het vermaatschappelijken van de zorg en kijken bij het bieden van ondersteuning ook naar hulpbronnen in de wijk, en naar oplossingen buiten het jeugddomein. Er wordt vanuit de concrete verbinding tussen mensen (elkaar kennen) samengewerkt in en met het collectief.
3. We streven naar maatwerk en samenhang van zorg
 - a. In het gezin
 - b. In de wijk (met alle betrokken ketenpartners, dus het jeugddomein overstijgend).

4. We streven naar een rechtvaardige verdeling van de inzet en middelen en waken ervoor dat de specialistische hulp ten goede komt aan de gezinnen die dat het hardste nodig hebben. Normaliseren betekent ook het stimuleren van het gebruik van 'gewone voorzieningen' en terughoudend zijn met de inzet van specialistische hulp. Nee zeggen is in die zin ook een optie.
5. We houden het simpel (op alle niveaus): we werken in de dagelijkse, gewone leefwereld van gezinnen, in de wijken, en sluiten daarbij aan. Toetssteen (en richtpunt) voor de keuzes in het handelen en voor de inrichting blijft altijd de passende ondersteuning (op basis van de transformatiegedachte) voor de kinderen en gezinnen die dat nodig hebben. De bedoeling daarbij is het klein houden van kleine zaken, en 'gelijk raak schieten' (in plaats van volgordelijk werken in de keten) wanneer nodig. Dat klinkt misschien simpel, maar dat is het niet. Soms is het een kluit die ontward moet worden, en bestaat de inzet er uit om eerst maar eens te ontdekken wat nou écht zou helpen. Gelijk raak staat dus niet altijd gelijk aan snel. Zie ook punt 6.
6. We accepteren dat de werkelijkheid altijd een zekere diffuusheid en broosheid blijft houden. We werken op basis van de 'rommelige waarheid' (achteraf is het altijd makkelijker bedenken wat er nodig was, dan vooruitkijkend, en niet alles laat zich oplossen). We erkennen dat het niet makkelijk is om het simpel te houden: het gaat om het eenduidig of simpel organiseren van zichzelf vaak ingewikkelde, samengestelde problemen.
7. We werken vanuit de kernwaarden *nabijheid, ontwikkeling en verantwoordelijkheid* (zie Bijlage 1: aanzet tot kernwaarden). Op alle niveaus zullen we moeten leren om horizontaal een probleem aan te kaarten, in plaats van verticaal te escaleren (waarmee dan het echte gesprek uit de weg wordt gegaan). We willen *parallele processen* in gang zetten, waarbij gezinnen door professionals worden benaderd, zoals professionals door organisaties worden benaderd (en vice versa). De kernwaarden zullen gedurende het proces worden uitgewerkt en bijgesteld naar de verschillende niveaus van gezinnen, professionals, organisatie & beleid. Dat is een organisch proces.
8. Oplossingen voor de jeugd, moeten vaak van buiten het jeugddomein komen (denk aan onderwijs, huisvesting, of problematiek van ouders zoals psychiatrie, verslaving of armoede en schulden). We werken daarom in nauwe afstemming met de andere partners in de wijk, en streven naar een gelijk, of vergelijkbaar normenkader. In eerste instantie denken we dan aan buurtteams sociaal, de Ouder- en kindteams, en de partners op het gebied van veiligheid zoals de GI's, Samen Doen en Veilig Thuis, maar natuurlijk gaat dat om meer partners zoals onderwijs en de volwassenzorg (GGZ). Principes als 'we zeggen ja', 'we werken volgen 1G1P', 'we leveren maatwerk', 'als we andere kennis nodig hebben dan halen we die erbij', en 'als regels in de weg zitten, dan zoeken we samen naar een oplossing' (zoals geformuleerd in *hoofdlijnenbesluit wijkteams van morgen*) gelden voor alle werkers in de wijk, dus ook voor de *jeugdspecialist in de wijk*.

2. Procesbenadering, achtergrondgedachten

De problemen van jongeren en gezinnen houden zich niet persé aan de grenzen van de door ons gedefinieerde werksoorten. We hebben elkaar daarom nodig en zullen moeten leren werken over de grenzen van de eigen opdracht heen, 'grenzenwerk' heeft Pauline Meurs (RVS) dat genoemd.

Ieder is vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid onderdeel van een groter geheel. Niemand 'redt' het dus alleen. Enerzijds zijn er verschillen in expertise en opdracht, en moeten die ook blijven, tegelijk moeten we die zien te overbruggen. Dat wil zeggen dat je je eigen opdracht en afbakening ook niet in je 'eentje' (met de opdrachtgever) kunt bepalen, omdat dat wat jij wel en niet doet, van invloed is op wat een ander wel en niet doet of kan doen. En die opdrachten wijzigen, omdat een veranderende samenleving andere eisen aan de professionals stelt. We opereren dus in een complexe werkelijkheid, waarin de invloed soms beperkt is; er bestaan geen makkelijke oplossingen, en veranderingen zullen niet vanzelf gaan. We hebben ervaren dat het praten over resultaten ingewikkeld blijkt. Het bepalen van resultaten is dat ook. We willen werkelijk bindende afspraken maken en dat vraagt om een open gesprek waarin ook tegengeluiden kunnen klinken. Dat vraagt op alle niveaus in de betrokken organisaties iets. Soms is de eigen inrichting of houding een struikelblok in de samenwerking; soms worden zaken op het verkeerde niveau geadresseerd.

Een werkelijke gedragsverandering kost tijd. Tegelijk draait de wereld door. We zullen dus met elkaar de spanning moeten uithouden dat er tegelijk een urgentie zal bestaan dat er nu iets moet (en dus suboptimaal wordt vormgegeven), én dat de tijd genomen wordt om te werken aan de beoogde vormgeving. Dat vraagt om het werken met een 'prototype': vanuit een lange termijn visie, korte termijn acties bepalen. Telkens weer stap 1.

3. Dit betekent concreet

In de wijken werken voldoende specialistische (jeugdhulp)professionals met voldoende en bij de wijk passende differentiatie aan kennis en kunde. Er worden zo min mogelijk professionals en partijen, met verschillende expertise, ingezet. Zij zijn duurzaam betrokken en gaan uit van de leefwereld van de betrokkenen. Professionals kijken en werken (allen) met een brede blik, naar de wijk én naar de inwoners in die wijk. Zij nemen met elkaar verantwoordelijkheid voor alle kinderen, jongeren, gezinnen in de wijk (maar ze nemen de verantwoordelijkheid niet van ouders over). Ook niets doen is een optie.

Ze boren (informele) hulpbronnen binnen de wijk en gemeenschap aan. Ze kennen elkaar als professionals en weten elkaar te vinden, ook buiten het jeugddomein. Ze hebben ook de faciliteiten om hun opdracht (= werken aan een meer inclusieve samenleving en het streven naar maatwerk) uit te voeren. Daarbij horen terugkoppelingsmechanismen op inzet en effect. De problematiek en de voorzieningen sluiten op die manier steeds beter op elkaar aan én ontwikkelen mee met de wijk. De specialistische teams werken (net als de wijkteams en JBRA) zonder wachtlijsten en indicaties. We stoppen met het volgordelijk werken.

We spreken over 'de teams' vanuit de overtuiging dat we gaan werken vanuit eenzelfde visie. Er blijft natuurlijk een essentieel (positie)verschil tussen verwijzers en zorgaanbieders, én tussen GI's en VT (taak op veiligheid – géén hulpverleners), en zorgaanbieders/OKT (wel hulpverleners). Ook de buurtteams sociaal en de volwassen GGZ hebben een nadrukkelijke rol in de wijkgerichte benadering. Ieder heeft een eigen taak/rol en verantwoordelijkheid *in* het geheel (en dat is niet: met z'n allen zijn we verantwoordelijk *voor* het geheel). De afbakening tussen de verschillende opdrachten helder houden vraagt om gesprek en afstemming.

De wijkteams (+ JBRA en Huisartsen) werken samen met de basisvoorzieningen. De wijkteams hebben expliciet de opdracht om in de haarvaten van de wijk te werken en vorm te geven aan de preventieve opdracht. De wijkteams hebben een opdracht in de wijk: ken je buurt zó dat je ook

weet wat je niet weet en ondersteun vanuit die collectieve opdracht individuele kinderen of gezinnen. De *jeugdspecialist* heeft een opdracht ten behoeve van individuele gezinnen, maar doen dat in de wijk en vanuit een zicht op het geheel ('wat/wie speelt er in de wijk'). Door met elkaar in de wijk aan onze opdracht te werken bereiken we eerder gezinnen die onze zorg nodig hebben, en ook gezinnen die nu niet zichtbaar zijn.

Met verwijzen wordt in de nieuwe situatie bedoeld: het erbij halen van de *jeugdspecialist*, op basis van een verdiepende vraag die in het perspectiefplan is opgenomen. Eerst wordt er door een verwijzer breed gekeken wat er nodig is, en dan wordt een eventueel extra ondersteuning door de *jeugdspecialist* in samenspraak bepaald en vormgegeven (wat is hier nodig én mogelijk). Er wordt gewerkt in partnerschap. We dragen niet over (gooien niks over de schutting), maar blijven erbij. We zullen in samenspraak prioriteren ten behoeve van het werken zonder wachtlijsten, wat moet eerst, wat kan anders, hoe schakelen we zó met elkaar dat de gezinnen geen last hebben van onze werkorganisatie. Dat is een proces waarin de professionals met elkaar, op basis van de doelstelling en de waarden, moeten uitvinden wat werkt.

Een eerste korte omschrijving van de opdracht aan de *jeugdspecialist* zou dan als volgt kunnen luiden:

De jeugdspecialist in de wijk is er voor alle Amsterdamse jeugd én hun ouders in een bepaalde wijk, die een bijzondere vorm van ondersteuning of zorg in het alledaagse leven nodig hebben. Het team biedt geïndiceerde specialistische hulp op maat. Bijvoorbeeld als het gaat om psychiatrie, verstandelijke beperking, pleegzorg, hechting, trauma, veiligheid of een combinatie van deze vraagstukken. De teams denken ook mee met de gezinnen, én met de basisvoorzieningen en verwijzers in de wijk over passende hulp en ondersteuning. Hun doel is dat gezinnen zelf weer verder kunnen.

4. Voorwaarden voor een eenvoudige inrichting

1. Goed opdrachtgeverschap vanuit de gemeente: alle partijen hebben een – ook bij elkaar – passende opdracht nodig (wat wijzigt voor de één, heeft immers gevolgen voor de ander). Die opdracht willen we in partnerschap formuleren.
2. De opdracht en de bekostiging moeten bij elkaar passen en elkaar versterken (het liefst richting een betere inhoud en lagere kosten, maar in ieder geval niet andersom). Uitgangspunt is een 'wijkbudget' en fte financiering.
3. Slagvaardigheid in de ontwikkeling vraagt om een beperkt aantal spelers in een 'stuurgroep'. De schaal moet passen, er zijn grenzen aan effectief kunnen samenwerken met een aantal mensen. Teams (op alle niveaus) zijn bij voorkeur niet groter dan 15 personen. Ook het aantal samenwerkingspartners in de wijk moet dus beperkt zijn.
4. Professionals in een team van de *jeugdspecialist in de wijk* werken er met volledige aandacht (dat betekent concreet: minimaal 24 uren contracten)
5. Er is zicht op, en afstemming met, andere domeinen. Niet alleen met wijkteams, huisartsen, onderwijs, of WMO en armoedebelid, werk & inkomen, maar ook en met name de

volwassenenzorg: GGZ (inclusief verslavingszorg) en de zorg voor verstandelijk beperkten². Veel van de problemen die jeugd kan ervaren, vinden hun grond in wat er met hun ouders aan de hand is. Het succes van een jeugdstelsel hangt dus in grote mate af van wat die andere spelers wel/niet doen. Ook die andere partners hebben dus een maatschappelijk opdracht nodig, die past in deze visie. 'Geen kind de wijk uit', vraagt om een inspanning van 'alle' voorzieningen in de wijk. De gemeente en stadsdelen zorgen voor goede communicatie met betrokken partijen in dit verband.

6. Er wordt gebruik gemaakt van de hulpbronnen in de wijk, of gemeenschap (en die aan te boren behoort dan ook tot de opdracht van het jeugdveld). Je moet dus weten wat er in een wijk speelt, gebruik maken van brede kennisbronnen en van datagestuurd advies op expertise (weten waar je het over hebt, weten wat werkt, breed kijken en dat inzetten waarvan we weten dat het werkt, meer gericht op collectief en minder op individu). De jeugdspecialist brengt verdiepende kennis en kunde ten behoeve van bijzondere hulpvragen.
7. Werken zonder wachtlijsten. Er is consensus nodig over hoe we de schaarse middelen verdelen (en hoeveel schaarste we accepteren). En er is doorzettingsmacht/ beslissingsmacht op de juiste plaats nodig. Werken zonder wachtlijsten betekent niet: 'u roept wij draaien' en het betekent ook niet dat er nooit meer gewacht zal hoeven worden. Het betekent dat je met elkaar, verwijzers en *jeugdspecialist in de wijk*, telkens schakelt om te kunnen bieden wat er nú het meest geboden en het best passend is in de wijk, voor dit gezin.
8. Nabij zijn en elkaar kennen is voorwaarde om van elkaars expertise te kunnen profiteren (consultatie en advies op afstand werkt niet). We zullen een gezonde manier moeten ontwikkelen om met verschillen (de brillen) om te gaan. Ook dat is in principe eenvoudig, maar niet makkelijk.
9. Maatschappelijke acceptatie dat er grenzen zijn aan wat we kunnen betekenen, we moeten kunnen verduren wat niet goed gaat.
10. Ook crisisdiensten en de veiligheidsketen zouden eenvoudiger, volgens bovenstaande uitgangspunten ingericht kunnen worden, aansluitend bij de ontwikkeling van de veiligheidsteams. Daarnaast zal het vinden van de aansluiting met het volwassenendomein, met name de GGZ, een belangrijke ontwikkeltaak vormen.
11. Het moet mogelijk blijven om specifieke specialistische zorg buiten de wijk te kunnen aanbieden, niet voor alle vragen is de wijk de beste oplossing.

5. Vervolgstappen

We spraken over werken vanuit een prototype en dan 'telkens stap 1'. Die willen we doen op een aantal onderwerpen:

1. Opdracht & Financiering

We willen graag een gebiedsbudget benutten, uitgaande van fte financiering. Partijen zijn welkom om mee te doen, in deze vorm (en natuurlijk ga je dat in samenwerking praktisch vormgeven).

² Met Cordaan is de verbinding met de zorg voor verstandelijk beperkten in het volwassendomein gemaakt, voor de GGZ wordt de aansluiting nog gezocht.

We zien dit voorstel als een prototype dat toegankelijk gemaakt kan worden voor andere professionals, die instappen in deze nieuwe werkwijze. Aan die toetreding zijn dan voorwaarden verbonden (het moet eenvoudig blijven, de kwaliteit moet bewaakt, en de benodigde inzet geborgd). Tegelijk geven we de nieuwe werkwijze vorm, én bouwen we de huidige situatie om. We lopen al op de brug die we gaan bouwen. En dat moet stap voor stap, in partnerschap gebeuren. We kunnen het niet op voorhand 'dichttimmeren'. . Dat vraagt om een heldere en gedeelde visie, vertaald in een concrete opdracht voor de *jeugdspecialist in Noord*. Die opdracht moet in samenhang met de opdracht voor andere partijen worden gegeven. We kunnen het niet alleen.

Het uitgangspunt is: werken zonder wachtlijsten, zonder dat kinderen naar 'elders' verdwijnen voor hulp. Dat moet gebeuren binnen de financiële bandbreedte die er nu eenmaal is. Dat staat onder druk vanwege een open einde in de financiering. Elkaar beconcurrerende aanbieders die bezig zijn met een groter marktaandeel te verwerven staat het beoogde proces in de weg. Ook het vinden van een passende financiering zal tijd nodig hebben. We zien de scope nu als doel, niet als startpunt, waarbij we toewerken naar een totale inzet van het budget in de wijk. Het verdelen van de schaarse middelen, wat doen we wèl én wat doen we niet (meer), plus de passende doorzettingsmacht (genoemd bij de voorwaarden), zijn ook thema's die samen met de gemeente uitgewerkt zullen moeten worden. Wat betekent dat concreet en hoe geven we dat vorm?

Dit alles vraagt om nauw samen optrekken met de gemeente als opdrachtgever.

Ten behoeve van de concrete uitwerking van deze nieuwe werkwijze zullen twee 'projectleiders' worden aangesteld door de betrokken zorgaanbieders. Er is daarvoor een basis van projectstructuur en opdracht geschreven, die samen met de mensen zèlf verder uitgewerkt zal worden.

2. Samenwerkingspartners

Binnen de jeugdhulp De nieuwe werkwijze vraagt om een proces van kennen en gekend worden, van opbouwen van vertrouwen, mogen falen en durven hulp vragen. Dat gaat alleen met een beperkt aantal spelers. Het huidige versnipperde veld van te veel zorgaanbieders staat een goed proces in de weg. De grote voorkeur gaat uit naar een beperkt aantal spilpartners. Ook dit kan alleen met de gemeente als opdrachtgever gerealiseerd worden.

De professionals uit de verschillende organisaties die met elkaar de jeugdspecialist vormen gaan een veranderproces doormaken, op basis van het eigen maken van de visie en de waarden, nieuwe teams vormen en met elkaar al werkenderwijs de concrete invulling van de nieuwe werkwijze vormgeven. Dat is een veranderproces dat ook de nodige ondersteuning vanuit de organisaties zal vragen.

Buiten de jeugdhulp Wil deze nieuwe werkwijze kans van slagen hebben, dan vraagt dat om een omslag van 'iedereen' in de wijk. De randvoorwaarden voor goede jeugdhulp liggen ook buiten het jeugddomein, denk aan: armoede/schulden; scheiding; volwassen GGZ/verslavingszorg, huisvesting, passend onderwijs, welzijn. We zullen dus in een vroeg stadium contact moeten leggen met de belangrijkste sleutelfiguren. Het OKT, de verbondsteams en de huisartsen zullen daar, ook vanuit hun opdracht, een sterke rol in kunnen spelen. In essentie vraagt de nieuwe

werkwijze ook om een andere opdracht voor andere partijen in de wijk. Die willen we ook in nauwe samenhang met de ontwikkelingen van de buurtteams sociaal, vormgeven. De leerervaringen van de verbondsteams zullen ook input voor de jeugdspecialistische teams kunnen vormen (en vice versa). Hiervoor hebben we de gemeente als partner nodig.

3. *Wijkanalyse en invulling teams jeugdspecialist*

Het OKT is begonnen met het maken van een wijkanalyse. Aangevuld met gegevens van zorgaanbieders en gemeente moet dat leiden tot een 'foto' van de wijk, op basis waarvan de invulling van het team van de *jeugdspecialist in Noord* gemaakt wordt. Dat moet in nauwe samenspraak met de betrokken werkers en hun leidinggevenden zelf worden uitgewerkt.

We gaan er nu van uit dat we starten met beperkte groep van zorgaanbieders én type aanbod en dat we stap voor stap uitbreiden. De vele zorgaanbieders (al genoemd) én de gevraagde aanpassingen binnen de eigen organisaties vragen om zorgvuldige en niet al te grote stappen, zodat we ook daadwerkelijk kunnen bijstellen en leren. We starten met een ambulante aanbod, en pas daarna dagbehandeling en 'wonen'. De wens is er zeker om pleeg/buurtgezinnen, beleid wonen etc vanuit de *jeugdspecialist in Noord*, in de wijk vorm te geven.

Het vraagstuk blijft hoe je al die 'onderdelen' van het aanbod van de jeugdhulp in de wijk vervolgens wil organiseren. Als één team, verschillende subteams op wijkniveau, of naar specialisme (of een combinatie daarvan). Blijf je werken op basis van huidig aanbod & programma's of moet dat ook veranderen? En hoe zit het met de keuzevrijheid van gezinnen? Ten derde ligt er de vraag welke expertise, naast die van de nu betrokken partijen nodig is. Vul je het in vanuit de huidige situatie, dan loop je het risico te weinig aan vernieuwing toe te komen. Laat je het open, dan heb je te weinig menskracht. Dat hangt samen met de vierde kwestie: hoe hou je het vanuit het perspectief van de verwijzers inzichtelijk, als je langzaam opbouwt? Hoe wordt de aanmeldroute, en hoe houden we die logisch, vanuit het perspectief van het gezin en de wijk? Dat zijn vragen die een projectgroep met een aan te stellen projectleiders, zal moeten gaan uitwerken. Uitgangspunt is de effectiviteit van een team (qua grootte, qua diversiteit en expertise, en qua met volle aandacht kunnen werken in het team van de *jeugdspecialist*).

4. *Inhoudelijke gesprek en visie delen*

Misschien wel het meest essentiële onderdeel van dit proces is het gaande houden van het gesprek over de visie en de doelstelling. Dat gaat om vragen als: Waar zet je op in, en wat laat je dan, als je werkt zonder wachlijsten en alles in de wijk wilt oplossen? Wanneer is goed ook goed genoeg? Wat doen we misschien niet meer? Hoe verhouden de geformuleerde waarden zich tot die andere (ook mooie) waarden? Waarom deze en niet andere? Wat moeten we met elkaar verdragen als 'geen kind de wijk uit gaat'? Kunnen we eigenlijk alles wel oplossen? En hoort nee zeggen tegen ouders er ook bij? Hoe verhoudt zich dat tot eigen regie en keuzemogelijkheden? Wat als een ouder een andere visie heeft (en bijvoorbeeld wel 'een kind de wijk uit' wil)? Hoe spreken we elkaar aan als we ontevreden zijn? En vanuit welke verwachtingen doen we dat? Welke risico's durven we te nemen? Wat doen we als het niet lukt en wanneer zijn we tevreden? Als vallen en opstaan erbij 'nou eenmaal' bij hoort, hoe gaan we er dan mee om als iemand 'valt'?

Tenslotte

Wij zijn ervan overtuigd dat we een werkbaar en vruchtbaar voorstel hebben gemaakt, waarvan het fundament staat als een huis. Onze droom is een veilige, gezonde en gelukkige jeugd voor ieder kind. Onze realiteitszin vertelt ons, dat dat geen haalbaar doel is. Wat wèl haalbaar is dat we ons daar blijvend voor inzetten. En dat doen we graag samen. We zien uit naar de vervolggesprekken en - stappen!

05 september 2019

Spirit, Marianne Verhoef, Elgithe Bos

Altra, Nicolette Engbers, Janet Schut

De Bascule, Nellieke de Koning, Muriel Bos

Opvoedpoli, Audri Lamers, Marjolein Kreisel

OKT, Marleen Beumer, Renske Emmelkamp

JBRA, Sigrid van de Poel, Claire Vlug

Cordaan, Hanneke Vrielink

MOC Kabouterhuis, Lilian Tham

PROTOTYPE 1.1

Bijlage 1. Aanzet tot gedeelde waarden

Nabijheid

- ❖ respect voor de ander (en voor jezelf) , als persoon en als professional (expertise); elkaar kennen (en ook de geschiedenis) en in de waarde laten (*wie ben jij/ik?*)
- ❖ Dichtbij, nabij zijn; inlevend/invoelend zijn (*wie is er bij je/me, die je vertrouwt?*)
- ❖ Delen van vreugde (plezier, humor, kunnen lachen) én delen van verdriet, pijn; kunnen verbinden, relativeren en loslaten (*ik begrijp wat je meemaakt, begrijp jij mij ook?*);

1. Als ik betrokken ben, dan blijf ik erbij, en als ik om hulp vraag, dan ben je er voor me (ook als het moeilijk wordt, of als de financiën onder druk staan). Ik kan (en wil) het niet alleen. Niets doen is ook een optie.

Ontwikkeling

- ❖ Willen leren, durven vragen, en zeggen wat je vindt
- ❖ Veiligheid bieden, liefdevol begrenzen
- ❖ Broosheid, kwetsbaarheid, durven zeggen dat je er niet uit komt en hulp durven vragen (*Ik zie óók je onvolkomenheden, mag dat?*)
- ❖ Herstellen/ in relatie blijven
- ❖ Samen puzzelen hoort bij het proces, het proces is óók een resultaat

2. Ieder kan zich kwetsbaar opstellen, en hulp vragen, inclusief durven zeggen: 'ik kan dit niet'.

Verantwoordelijkheid

- ❖ Verantwoordelijkheid nemen op basis van een passende opdracht (en een visie op het gezamenlijke resultaat)
- ❖ Over grenzen heen durven, kunnen en mogen werken (permeabele grenzen)
- ❖ De ander erbij halen als het nodig is (ad hoc sterke verbanden rondom een gezin vormen, vanuit het voorliggende vraagstuk, ipv vanuit organisatie opdracht)
- ❖ Werkend vanuit netwerken (informeel en formeel, zowel met gezinnen als met organisaties), op zoek naar de steunpunten, versterken van veerkracht (*'zie mij als geheel, ik ben meer dan een probleem'*)
- ❖ Werken vanuit een visie op het geheel, de samenhang der dingen; congruent zijn

3. Ieder neemt verantwoordelijkheid voor het eigen handelen en durft de ander te vragen: 'waarom heb je het zó gedaan, en niet anders'? We respecteren de gemaakte keuzes.